

• **Međuetnički dijalog - dijalogom preko granica**

Suradnjom NDC Osijek, NDC Podgorica i NDC Mostar, organiziran je seminar Međuetnički dijalog - dijalogom preko granica, koji se održao od 4. - 6. svibnja 2001. godine u Budvi, Crna Gora. Predavači su bili dr. Đuro Šušnjić, sociolog religije i morala, dr. Divna Vuksanović, estetičarka i teatrologinja, dr. Čedomir Cupić, sociolog i antropolog te dr. Ratko Božović, sociolog kulture. Seminaru je prisustvovalo po osam sudionika iz svakog centra, a seminar se sastojao od predavanja, radionica i rasprava, koje su osim temom dijaloga bavile i aktualnom političkom situacijom u regiji.

• **Međuetnički dijalog - prekogranična suradnja**

Hrvatska, mađarska, rusinska, ukrajinska, slovačka, romska i druge manjinske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori, isto kao i srpska, rusinska, mađarska ukrajinska, slovačka i romska i druge manjinske zajednice u Hrvatskoj suočavaju se, u državama u kojima žive, s pitanjima koji su specifični za manjinske grupe: problem jezika, kulturnog identiteta, prava i mogućnosti sudjelovanja u političkom i društvenom životu zajednice, pravo na jednakost pred zakonom, pravo na vlastitu vjeroispovijest i školovanje na svom materinjem jeziku. Na području Baranje u Hrvatskoj i Vojvodine u Srbiji, gdje živi veliki broj manjinskih zajednica i gdje je sastav stanovništva etnički vrlo bogat, ova pitanja su dio svakodnevnog života.

Kao odgovor na ovu situaciju, NDC Osijek i Beogradski Nansen Centar kreirali su i proveli projekt Međuetnički dijalog - prekogranična suradnja, namijenjen mladim ljudima, pripadnicima kako manjinskih, tako i većinskih zajednica iz dvije države.

Ciljevi projekta bili su osvijestiti probleme manjinskih zajednica, učinkovitost i prepreke u provedbi manjinskih zakona, te važnu ulogu koju manjinske zajednice zauzimaju u suvremenim demokratskim društvima.

Projekt se sastojao od pripremne jednodnevne radionice koje su se paralelno održale u Osijeku za sudionike iz Hrvatske i u Bečeju za sudionike iz Srbije. Zajednički seminar obje grupe održan je u Harkanju, Mađarska od 2. - 5. studenog 2002. Tijekom seminara, voditelji su koristili metodu kognitivne analize konflikta i iskustava "druge strane". Za većinu sudionika ovo je bila prva prilika za razmjenu iskustava s pripadnicima vlastite etničke grupe, koji su u drugoj državi većina, odnosno manjina.

Projekt je financijski potpomoglo Vijeće Europe.

• **OFF - PUTUJUĆI FILMSKI FESTIVAL**

On the Road Film Festival (OFF) je bio, kao što mu samo ime kaže, putujući filmski festival igranih, kratkometražnih i dokumentarnih filmova, koji je započeo u Sarajevu 31. listopada 2002, nastavio u Banjaluci, Zagrebu, Osijeku i Beogradu i kao zadnje održan i zatvoren u Mostaru 23. studenog 2002. U tri festivalska dana u svakom gradu prikazivani su filmovi nastali na području Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije u zadnjih deset godina, a koji se bave sudbinom pojedinaca u u ratnom i poslijeratnom periodu.

Cilj ovog projekta je bio istražiti vezu između dijaloga i filma, ili preciznije, ispitati mogućnost da film bude okvir za bolje razumijevanje konflikata. Film može biti medij za dijalog, budući da ima snažan emotivan i kognitivan učinak na gledatelje. Važno je bilo i razgovarati o ulozi i odgovornosti umjetnika koji žive i stvaraju na područjima koja su bila zahvaćena ratom.

Festival je organiziran u suradnji PRIO-a (Institut za mirovna istraživanja Oslo), Norveškog filmskog instituta i Nansen centara iz Banjaluke, Sarajeva, Mostara, Osijeka i Beograda.

Festival je 8. studenog došao u Zagreb. Cijeli program se odvijao u prostorijama kulturno informativnog centra - KIC, a festival je otvoren pozdravnim govorima organizatora - NDC Osijek, ambasadora Kraljevine Norveške u RH, gospodina Knut Třraasena, Steinera Bryna, ispred Nansen akademije, Lillehammer te gospodina Ivara Evensma, ispred PRIO-a.

U Osijeku, Festival je počeo 12. studenog 2002., svečanim otvaranje u caffe galeriji Magis gdje se odvijao i neslužbeni dio programa. Otvorenje su popratili svi lokalni mediji i nacionalna televizija (HTV). Na otvorenju su govorili ambasador Kraljevine Norveške u RH, gospodin Knut Třraasen; pročelnik odjela za kulturu grada Osijeka, gospodin Ivan Katalinić i gospodin Ivar Evensmo ispred PRIO-a. Otvorenje je okupilo ljude iz osječkog javnog i kulturnog života, prijatelje i suradnike NDC Osijek te sve ljude koji su pomagali radnoj grupi u ostvarivanju i realizaciji ovog festivala.

Službeni dio programa se odvijao u kinu Uranija

Jedan od ključnih događaja osječkog OFF-a svakako je okrugli stol na temu: **Uloga i razvoj filma i filmske umjetnosti u postkonfliktnim sredinama**. Na okruglom stolu učestvovali su redatelji prikazanih filmova, novinari, producenti, predstavnici kinoteka, akademici. Voditelj okruglog stola bio je istaknuti osječki novinar i županijski glasnogovornik gospodin Gordan Flauder, a dvadesetak sudionika iz Bosne i Hercegovine, Jugoslavije i Hrvatske, izravno ili neizravno vezanih uz "sedmu umjetnost", razgovaralo je o spomenutoj temi. Između ostalih gosti okruglog stola i cijelog festivala su bili :

Faruk Lončarević, direktor Kinoteke, Sarajevo, BiH; prof. dr. **Muhamed Filipović**, akademik, BiH; filozof, pisac, esejist i teoretičar, član Akademije nauka i umjetnosti BiH; **Damir Čučić**, redatelj, HR; redatelj filma Free space, dobitnik Oktavijana za srednjemetražni dokumentarni film i nagrade za najbolju režiju na Danima hrvatskog filma za film Izgubljeni; **Nikola Ivanda**, redatelj, HR; redatelj filma Vuk, dobitnik Velike nagrade Filmske revije kazališne akademije FRKA 2001.; **Ahmed Imamović**, redatelj, BiH; redatelj filma 10 minuta, dobitnik nagrade Motovun On-line; **Fuad Saltaga**, direktor Instituta za međunacionalna istraživanja, dekan Pravnog fakulteta, Sarajevo, BiH; **Nikola Majdak**, kameraman, SRJ; kameraman filma Izgubljeni film; **Jovana Krstanović**, montažer, SRJ; montažer filma Izgubljeni film; **Marko Mamuzić**, redatelj, SRJ; redatelj filma Izgubljeni film, dobitnik zlatne medalje za scenarij na 49. Festivalu kratkog i dokumentarnog filma u Beogradu 2002.; **Dejan Strika**, redatelj, BiH; redatelj filma Život od Milutina, dobitnik prve nagrade za najbolji film na Internacionalnom festivalu New Balkans u Mariboru 2002.; **Brankica Drašković**, novinarka, SRJ; novinarka UrbaNS produkcije; **Davor Špišić**, novinar, HR; urednik Osječkog doma; **Ivica Šola**, teolog, HR; kolumnist Glasa Slavonije; **Aleksandar Trifunović**, novinar, BiH; glavni i odgovorni urednik magazina "Buka" iz Banjaluke, koordinator OFF-a u Banjaluci; **Ranko Milanović - Blank**, koordinator OFF-a u Sarajevu, BiH; član uredništva magazina "Album".

Sudionici su međusobnim dijalogom pokušali revalorizirati stupnjeve umjetničke katarze koju ratne traume zadobivaju u osviještenom filmskom jeziku.

Razgovaralo se utjecaju rata i poraća na filmsko stvaralaštvo, istaknut je loš odnos prema mladim umjetnicima u sve tri države, problematizirana je situacija u svim kinematografijama, te iskazana želja za međusobnom suradnjom.

U sklopu projekta, 10. prosinca 2002. ostvarena je i radio emisija na Hrvatskom radiju. U emisiji su sudjelovali **Ivica Šola**, teolog i kolumnist "Glasa Slavonije", **Danijel Rafaelić** zamjenik direktora arhive kinoteka Zagreb, **Ivica Tucaković**, djelatnik arhive kinoteka Zagreb, **Faruk Lončarević**, direktor kinoteka BiH i **Ahmed Imamović**, redatelj BiH. Voditelj emisije je bio novinar Hrvatskog radija - Studio Osijek, **Željko Kovacević**.

• **Izvod iz eseja Rade Šešić:** " (...) Gotovo svako javno prikazivanje filmova "s druge strane", osim onih na filmskim festivalima, popraćeno je novinskim anketama koje ispituju a istovremeno i kreiraju javno mnijenje, o tome da li "mi" želimo gledati "njihove" filmove i da li se "mi" slažemo da "naši" filmovi budu "tamo" prikazivani. Zapitanost o opravdanosti razmjene filmova temelji se na uvjerenju da su "njihovi" filmovi: nepošteni, da lažiraju stvarnost te da iskrivljuju uzroke i posljedice. Dok "mi" u "našim" filmovima samo izražavamo istinu, pojašnjavamo i direktno iznosimo činjenice čuvajući pri tom dignitet naših ljudi koji su samo branili svoje domove. Sve dok se vjeruje da će "druga strana" namjerno u stvaralaštvu koristiti "umjetnost ne kao zrcalo stvarnosti već kao čekić" (John Grierson, pionir dokumentarnog filma) neće biti niti pokušaja da se ustanovi da li "oni" možda rade i drugačije filmove. Time se mogućnost uspostavljanja novih kvalitativnih komunikacijskih veza krajnje reducira, a razvoj međusobne suradnje, koja bi bila od izuzetne koristi za sve, ozbiljno odgađa. Filmovi, odabrani za ovaj program, dokaz su da dobro i pošteno filmsko stvaralaštvo još uvijek postoji i na "ovoj" i na "onoj" strani te da ima filmova koji su inspirativni kao umjetnički rad i koji mogu također djelovati u svrhu zacjeljenja rana. (...)"
